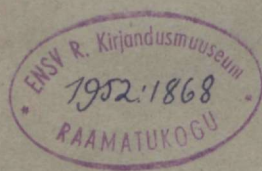

Toome oks.

Julkirjandusline toode nr. 1.

Toimetanud Joh. Niinas.

Rakweres,
M. Levmanni trükitoja trüff ja kulu.
1904.

Toome oks.

Ilukirjandusline foode nr. 1.

Toimetanud Joh. Niinas.

Toome oks.

Neiufene toome ossa
Andis minule,
Sõnas ise õrnal sõnal:
„Wõta omale!“

Toome ossa wiisin tuppä,
Panin afnale,
Aga ühe õrna die
Pistfin rinnale.

Toome andja neiufene
Ilus oli ta —
Jäi nii kindlalt minu meelde
Sellest ajast ka.

Päite paistis afnast sisse,
Toome närtfines,
Diefene rinna kohal
Warsti pudenes.

Toome ossa närtfimine
Suurt ei kahju tee,
Õrna die pudemine
Meeltki nukraks tee.

Aga põues põleb palme:
Peaks ma omale
Saama toome andja neiui
Puhta südame.

Joh. Niinas.

Wõidetud süda.

Stalia jutute. Geesti keelde Joh. Niinas.

Stalia küla-wõdrastemaja umbse õhuga
toas keerlesiwad tantfijate paarid.
Madala lae külles rippusiwad petro-
leumi lambid, põrand prafsus, pakf tol-
mä taitis ruumi ja fitfist eesriided wäikeste
afende ees lipendasiwad siia ja sinna.

Nurgas, ümmarguse laua taga, istus
wiikulimängija. Tema ilusa mängu seffa
fajasiwad ühtelugu wale hääled, mida pa-

sunapuhuja wanast mõltiläinud pafunast
wälja puhus. Wiimati jäi muusifit wait,
muufekandid kuuwatafiwad nägudelt higi
ja wõtsiwad wiinaga täidetud klaasid ette,
et nende juures natuke endid karastada.

„Noh, mängige weel!“ hüüdis üks firge-
fehaga noormees, ning ühe käega punafe-
juufjelise Stella ilusa piha ümbert finni
wõttes seadis end temaga tantfule. Boo-

gen hakkas uuesti wiulikeeltele tantsuma, pafun uuesti hüüdma, keegi hakkas veel kähijewa häälega kaasa laulma, selle juures sõrmedega takti kohal plaksu lüües, ning paarid hakkasivad uuesti keerlema.

„Siin on nii ütlemata palaw, Beppo,“ ütles Mariette, küla kõige kenam neiu, kelle ilusad, suured silmad kui mustad brilliandid särasivad. Ta wabastas end oma kaastantsija käte wahelt, tõttas toast uulitsale ja sammus suure pähklapuu alla.

Dõ oli ime-ilus. Tumesinises taewas jätendasivad tähed ja kuu kallas oma õrna walguft wiinamarja aegade pääle, mis mäejalal asendasivad, ning luulelikult tõusivad järjud ja terawad kalju serwad ja rahnud üles taewa poole. Siin ja jääs paistsiwad rüngaste wahelt tõusewad metfa tufakesed wõi hülgas hõbekarwaline orgu tormaw weekoff, mis oma ühetajase kohinaga õowaikuft segas. Mitmes kohas mäe küljel oli hull talumajafesi, millede katuste alt ilmatu pikad küüslaugu palmikud wälja ulatasivad. Mäe jalalt algas lai org ja küla teiselt poolt küllest tõusivad peaaegu taewani ulatawad mäed üles.

Mariette istus müüri äärde suure pähklapuu alla ning pool teadmatalt keerutas sõrmedega oma ilusa wäljaõmmeldud põlle paelu, kus juures ta fingakeste kandadega üksteise wastu plaksujid löi.

Beppo, kes talle järele tuli, astus talle üsna lähedale.

„Mariette!“

Mariette kohkus.

„Mariette, tahad ja mulle naeseks tulla?“ küsis ta tema ümbert kinni mõttes.

„Ei,“ wastas Mariette teda eemale tõugates, „ei taha!“

Ta silmad sätendasivad wosworikarwa hülgega, kuna ta läikivate, süsimustade

juufste pääl tagasihelkim kuufese kiir mängis. Ta tõusis üles, jooksis uuesti wõrastemaja juurde ja jäi selle sisekäigu kõrwale seisatama. Üknast sisse waadates ja nähes, et punaste juufstega Stella ikka weel oma kaastantsijaga keerutab, tõmbas ta kulm end pahaselt kortju.

„Beppo!“ hüüdis ta, „tule siia!“

Beppo astus alandlikult ta juurde.

„Beppo, ma . . . ma ehk tulen sulle naeseks. Lähme tantsuma!“ Ja ta wõttis Beppo käest kinni ja tõmbas ta enese järel faali.

Nad hakkasivad keerutama. Igaford, kui nad Stellaga ja tema kaastantsijaga kofku puutusivad, naeris Mariette waljusti. Korruga kahwatas ta ära, surus huuled kõwasti kinni ja palus Beppod teda koju saata.

Nad läksivad waitolles mööda uulitsjat.

Beppo hoidis oma käe armsa neiu piha ümber ja neiu ei lüffanud teda ära. Kõju jõudes awas Mariette kiiresti ukse ja „häd õöd, Beppo!“ hüüdes, tõmbas ta selle enese järele jälle kinni ja pani riivi. Beppo sai segaseks. Ta oli pruudi poolt õrna jumalagajätmist lootnud. Ta wastas majnikult „häd õöd, Mariette!“ ning astus tema afna alla, lootes, et jääl tema ilusat pääkest weel näha saab, kuid asjata. Noor neiu ei wõtnud tuld ülessegi. Raskesti ohkades pööras Beppo ümber ning sammus kurwa wiift wilistades koju poole.

„Tema on jüisgi minu“, mõtles ta. „Minu — see kõige ilusam neiu kogu külas!“

Ja see mõte fundis teda õndfasti naeratama.

Oma majafesesse minnes ja jääl õhu liig lämmastawa olema tundes, tegi ta afna lahti. Tema wastas mühjises westi.

Teadmatast jäi ta selle ruttu ümberkäiwaid tiivašid wahtima. Ta pääst wälkus üks mõte teise järele läbi. Äkitselt tuli talle meelde, kuidas ta ema surres talle oli sošistanud: „Hoiä ennašt mustapääga Mariette eest, Beppo, — hoiä ennašt tema eest!“ Ägedalt tõmbas ta afna finni, heitis riidest lahtitegematast jängi ja uinus warsti raskesti magama, kus rahutumad unenäod ta und püüdiwad segada.

Teise päewa õhtupoolel läks ta priudi poole. Selle maja üks oli luffus ja ta koputamise pääle ei teinud keegi talle lahti. Ta läks aeda ja hakkas waljusti Mariettes hüüdma. Kuid keegi ei wastaanud talle.

Beppo astus künka otša ja warsti kuulis ta kellegi häälišid. Ka hele naer kostis talle kõrwu.

„Mia cara, carina*) . . .“ ütles mees-terahwa hää.

Beppo tormas edasi. Oksad pragisesiwad ta jalgade all, ärakuivanud rohelus jahises, aga tema ümbruses oli kõik wait, mitte ühte elawat hinge polnud kusagil.

Korraga, tee käänaflu pääl, nägi ta Mariettes omale wastu tulewat. Ta oli üksi ja kandis seljas haowihku.

„Mariette, kellega ja praegu rääkišid?“ küsis Beppo.

Mariette lasi pää alla ja ükšijilmi tee pääl seiswate kivisteste pääle wahtides lausus ta rahulikult:

„Wana Giovanniga.“

Ta jäi seisma ja waatas uudishimulikult pööstastikusse, kus lehed kahisesiwad.

„Kas tead, Beppo,“ ütles ta, „parem oleks, kui ja mind mitte omale ei kostiks.“

„Mariette!“ hüüdis Beppo tema käest finni wöttes, „ja andsišid ju eile oma sõna ja pead seda pidama.“

„Ma ei teadnud eile isegi, mis tegin.“

„Sa teadsišid wäga hästi. Müüd oled

ja minu ja ei pea enam kellegi teise päralt olema. Mõistad ja mind, Mariette?“ ütles ta tuliselt. Aga nähes, et neiu ifka wait seisab, lisas ta mõne minuti pärašt pehmemalt: „Ma armastan sind, Mariette! Ole minu wastu hää ja ma teen kõik, mis ja tahad. Kuid ära ärrita mind! Mina ei kannata liiategu. Sga sinu poolt tehtud meelegaigus on niisama kui oda-löök, mida ma tasumata ei wõi jätta. Mitte asjata ei hüüta mind tormiks Beppoks. Ole hää, Mariette, ole hää, sest ma armastan sind!“ kordas ta teda kirelikult juudledes.

Pööstastikusst kostis uuesti lehtede jahin ja seekord tuli säält punasepääga Stella nähtawale.

„Mis sinul jüt tarwis on?“ küsidas talle Beppo.

„Kas ja ei ole mitte Luidid näinud?“

„Si, ei ole!“

„Lähme!“ ütles Mariette, Beppod enese järele tõmmates ning kurja ja põlgawa pilguga Stellad mõttes. „Beppo, meil ei maksaks küll pulmadega wiivitada,“ ütles ta meelega waljusti.

Beppo waatas ta otša imestuse ja kahtlussega. Nii rutuline mõtete wahetus oli talle otse kohutan.

„Meie wõime endid nädala nelja pärašt, pääle wiinamarjade kofkufogumist, laulatada lasta.“

Mariette nifutas pääga.

„Mariette, ja ütlesid, et mulle naeseks tuled,“ rääkis Beppo edasi, „kuid ja ei ole ütelnud, kas ja mind ta armastad. Ütle, kas armastad?“

Beppo tahtis Mariette ümbert finni wõtta.

„Jäta mind rahule!“ ütles Mariette.

„Ütle enne, kas ja mind armastad?“

*) Mu piifene, kallifene!

„Ma ütlen sulle, ära puutu mind!”

„Wasta siis, kas armastad? . . . kas armastad?” nõudis ta.

„Misjugune perupää! Noh, jah!— armastan!” Ja ta ohkas raskesti ning pühkis põllega oma nägu.

Mariette kodu ukse ees lahkusiwad nad.

„Kuu pärast oled sa, Mariette, minu naene!”

Ükfi jäädes langes Mariette oma sõangi ette, mille kohal ristilöödud Dn-nistegija kaju rippus, põlveli ja lausus wärisewate huultega:

„Oh Isand! Kuu aja pärast olen ma tema naene. Aga ma ei armasta ju teda, waid teist. Ta sai ainult ‚cara, mia carina!’ ütelda ning tahtis siis minu ümbert finni wõtta ja—ah! See punane tont on igal pool segamas. Oh kuda ma teda wihsan, kuda ma seda inetut Stellad wihsan! . . .”

* * *

Mariette ja Beppo jaiwad laulatud. Kui Mariette perenaesena Beppo majasse asus, paistis talle kõik ilma maitseta olema. Tarmis oli sohwa riidet uuendada, suur ja hästi poleritud kummut, portselanist lillewaasid ning pildidgi toa seinte ilustuseks osta. Beppo oli õnnelik, et tal võimalik oli noore naese tahtmise täita, kuid naese alatine palawikufarnane erutus, ärritatud oled ja ta awalik sallimatus ei wõinud mehe filma eest warjule jääda. Tema kirelist armastust tabus naene külmusega, tema häädust kuimuse ja järelandmatusega ning püüdis temast ülepea eemal olla.

Ühel õhtul, kui Beppo wäsinult töölt koju tuli, leidis ta naese pimedas köögis sügawas mõttes istumast. Kööki walgustas ainult nõrk, waewalt leegitsew koldetuluke.

„Hääd õhtud, Mariette!”

„Mariette pomises midagi segaselt.

„Miks sa ei wasta mulle?” kätatas Beppo tema käest finni wõttes.

Naese filmades järas tume tuluke.

„Kas sa ei taha mind lüüa wast? Seks ei ole ju suurt wahwust waja.”

„Sind lüüa, Mariette? Tule Jumal appi! Ma ju armastan sind!” ütles Beppo firelifel.

Mariette pööras talle selja ja hakkas tulelt katelt maha wõtma; siis walas ta kausi sisse suppi ja lausus:

„Lähme õhtujöögile!”

Nad istusiwad lauda. Beppo toetas end mõlema küünarnukuga laua pääle ja jäi üksikuni tühja ruumisje wahtima. Kuhu jäiwad ta kujutused õnne üle? Mis sai ta lootusest hiilgawa tulewiku kohta? Selle naesterahwa süda on külm kui jää wõi . . . ei ole ta tema pärast? Ta liikkas kurwalt taldrefu enesest eemale. Ta ei tahtnud süüa. Ta hakkas oma habet näppima. Wiimaks tõusis ta üles ja wõttis mütti.

„Ma lähen teatrisse,” ütles ta.

Läwe pääl jäi ta peatama, lootes, et naene teda koju käsib jääda, kuid naene seisis wait ja ei waadanud tema poolegi. Beppo löi käega ja läks wälja.

Kui üks Beppo tagant finni wajus, läks Mariette uuesti pimedasse kööki, istus kolde ette pingi pääle, lasi pää käte najale ning wajus sügawasje mõttesse.

„Kui õnnetu ma olen!” sojistas ta.

„Ma armastan ifka weel seda . . . teist ja kui mu mees seda märkab, siis tapab ta wist küll mu ära. Oh, kui õnnetu ma olen!”

Ja ta hakkas nutma — kibadalt, meeleheitlikult, kuda üksnes lõunamaa naesterahwad nutta mõistawad.

Beppo tuli hilja koju. Ta oli palju joonud ja ta filmades keerlesiwad roheliised

ringid. Waewaga kobas ta fangi juurde, heitis riidest lahtitegemata sinna sisse ja uinus filmapill raskesti magama.

Mõni päew pääle seda, ühel pühapäewal, juhtus Luidi nende majast mööda minema. Beppo palus teda oma juurde sisse astuda.

„Too pudel wiina, Mariette!“

Noor naene kattis laua, pani wiina, leiba ja juustu sinna pääle ning läks ise aeda. Säälmalmistas ta roosidest ühe kimbufese ja ruttas tuppä jälle tagasi, pani roosikimbufese waasi sisse ja istus sohwa pääle.

Beppo lõi sõbraga rõõmsasti klaasid kofku ning jõi õhinaga wiina, ühtelugu wõõra klaasi uuesti täites. Kui pudel tühjaks sai, andis Beppo naesele märki teist tuua. Mariette istus, käed ristis, ega pöörannud filmi Luidi päält ära.

„Sinu terwijeks!“ hüüdis wiimane klaasi tõstes ja noorele naesterahwale filmi pilgutades. Mõlemad hakkasiwad naerma.

Beppo püüdis nende pilgud finni ja ta südames hakkas armufadedus keema.

„Temale mõistad ja naeratada!“ karjus ta rusikaga wastu lauda lüües.

„Käsid ja mind siis nutta?“ küsis naene end sohwa leeni najale lastes ja Luidi pääle edasi wahtides.

„Mina ei taha, et sa tema pääle waatad,“ hüüdis Beppo ägedalt.

„Silmad on ju selle jaoks inimesele antud, et nendega waadata,“ wastas naene kiusakalt.

„Ma arwan, sul on kõõgisgi tegemist,“ tähendas Beppo ennaft tagasi hoida püüdes.

„Aga mulle meeldib rohkem siin istuda.“

„Kas sa ei tea, sõber,“ ütles Luidi lallutawal keelel, et meie Mariettega wanad

sõbrad oleme? . . . Ma auustasin teda juba siis, kui sina temaga veel tuttawgi polnud . . . Wana sõpruse pääle, Mariette!“ hüüdis ta klaasi tõstes.

Kuid Beppo lõi ta käest klaasi maha ja see kukkus wastu kummulit kildudeks.

„Ta andis ise mulle suudgi kord,“ sõnas Luidi edasi.

„Sooh!“ kirjendas Beppo, wiha pärast otse meeletu, ja sel filmapilgul läikis ta käes noatera.

„Sa ei tohi teda puutuda!“ kirjendas Mariette meeste wahel karates. Korraga kostis hirmus kiljatus ja noor naesterahwas langes weriselt mehe jalgade ette pörandale. Kõik see sündis ühe ainisa filmapilguga.

„Ma tapsin ta ära!“ hüüdis Beppo hirmuga, ja oma pääst finni wõttes ja nuga kaugele ära wistates jooksis ta majast wälja.

Ta jooksis, kuhu filmad näitasiwad.

Mäe jalal jäi ta seisma ja ohkas raskesti, kuid ta ei seisnud kaua, waid jooksis jälle edasi, nagu ajaks teda kurjad waimud taga. Drus oja äärt mööda käis ta pikkamisi ja jõudis wiimaks mäe alla selle koha juurde, kus küla furnuaed seisis. Sinna haua juurde langes ta maha ja waltas pisaraid.

Õõ, waike, pime õõ tuli kätte, kuid Beppo seisus ifta veel liikumataalt päigal ja andis lõpmata kurbtusele ja meeleheitele maad. Tõusew koit leidis teda veel haua pääl kummuli olewat.

Päew töötas toredaks minna. Tulipunane päikese kuul hakkas mägede tagant üles tõusma, orgu maha langenud udu ära ajades.

Wiimaks tuli Beppo natuke mõistusele ja sai oma hirmsast seisukorrast aru.

Ta hakkas ilma sihita mööda metsa

ümber hulluma. Terme päewa jookful tundis ta iga sahana juures värinat ja peitis end hirmu pärast põõsastikusse. Õhtuks jäi ta päris võimetumaks.

Metsa sõrval ootas ta, kuni widewif täiesti pimedaks läks ja siis otsustas ta koju poole hiiluda.

Ta tegi tasakesti kõõgi ukse lahti ja nägi säääl naabri-eite, wana Menigad, kes pliidi juures ühe katla kallal talitas. Beppod nähes löi ta käed kokku.

„Jah, waata kuida asjad lähewad! Kes mõis teada, et kullakarwaline, klaasis rõõmsasti mängiw wiin nii kardetaw on, et temas kurat peituneb, kes nõrkade surelikude pääd juhmitš teeb ja neid niikaugale kihutab, et nad ei tea, mis teewad!“ rääkis wanake oma halli pääd kiigutades, mida must tanu ümbritšes.

„Oh, Meniga!“ hoigas Beppo, „oh, Meniga!“ . . . Ja nägu kätega kinni kattes nuttis ta kui nõrk naesterahwas.

„Seeford läks weel kõif õnnelikult,“ rääkis Meniga edasi. „Korsett hoidis noa tagasi ja haaw ei ole kardetaw.“

„Siis elab ta!“ hüüdis Beppo. „Oh Jumal, ma tänan sind!“

Ühe hüppega oli ta teises toas Mariette jängi juures. Mariette pööras end temast ära.

„Jäta mind! Mine ära! Ma ei taha sind näha, ma kahetsen, et sa mind ära ei tapnud.“

„Oh, Mariette!“ hägas Beppo, „kui sa teaksid, kuida ma kannatan, kuida ma sind armastan!“

Mariette waltis. Beppo astus tasakesti wälja. Waimlikult ja kehalikult wäsinud, istus ta kõõki tooli pääle. Meniga muretšes ta eest, tõi talle süüa ja juua. Nähes, et Beppo tuffuma jäi, läks ta Mariette juurde.

„Meniga, ära lasse teda jüa, ma ei taha teda näha!“

„Büha Jumal! Mis sa räägid? Ta on ju ifka sinu mees!“ ütles naabri-eit tema jängi serwa pääle istudes.

„Mees!“ fordas Mariette pahajelt. „Ei olnud palju puudu, siis oleks ta mu ära tapnud. Ma nõuan lahutust!“

Mariette toibus ruttu, aga awalbas kõige oma ümbruskonna kohta külmawereliffu olekut. Mehega ei rääkinud ta peaeagu mitte midagi, ehk wastas talle ainult siis, kui sellest wõimata mööda oli minna.

„Meniga,“ ütles korra Beppo, „mu naene on nii imelik, et ma teda juba kartma hakkas.“

Wana-eit kehitas olasid.

Mariette ei tahtnud ka inimestega enam kokkupuutuda ning armasti läks kodunt wälja. Meniga oli ainuke, kellega ta wahest seltsis.

Ühel õhtul istusiwad nad mõlemad kõõgis.

Korraga läks nende aknast piff rong tule lontidega ja laternatega mööda.

„Mis see tähendab?“ küsis Mariette rongi silmitsedes.

„Kas sa siis ei tea? Luidi kihlas end Stellaga ja nüüd lähleb ta pruudile jerenadet laulma.“

„Pruudile! Kas ta siis . . . temaga kihlas?“ hüüdis Mariette, wana-eite käifšest fiskudes; kuid selle meelt kõitis teda huwitaw waatepilt.

Mariette lamas terve öö uueta woodis; ta filmad seisiwad lahti ja särasiwad tumedasti. Wara hommiku tõusis ta üles, läks tasakesti majast wälja ning sammus wiinapuude alla, millede lehed juba maha oliwad langenud ja sellepärast üsna kurba pilti pakkusiwad. Tee käänakul istus ta suure tiwi otsa, õerus käega otšaeifst, nagu

iseenehelt küfides, mis ta peab tegema, mis ettemõtma!

„Oh, et see ometi üksford lõppeks!“
fofistas ta. „Missugune õnnetus, et ini-
mefel süda on!“

Uktselt käis ta pääst iseäralik möte läbi. Ta largas üles ja jooksis kärmesti jõe poole. Selle kaldal seisima jäädes waatas ta hirmuga ümber, pigistas filmad finni, wiivitas weidi, astus siis weele üsna lähedale, nagu tahaks ta sinna sisse hüpata ja pööras siis forraga tagasi.

„Ah, ma olen weel nii noor, pean ma siis tõesti surema!“ häälitjes ta. Aga nit-
miifi elada — ei, see on üle minu jõuu!“

Selle järele tuli karjatus, wee sulpsa-
tus — ja Mariette kadus wee alla. Samal filmapilgul kahisejivad wiinapuude kuiwanud lehed ja Beppo jooksis naesele järele. Ta oli tähelepannud, kui naene ko-
dunt wälja oli läinud ning ei lastnud teda filmist. Kui noor naesterahwas wee alla wajus, jõudis Beppo ta käest weel finni haarata. Nende wahel algas äge wõitlus. Mariette tahtis end kõigest jõust Beppo käest wabastada, kuid ta oli wiimajest nõrgem ja see sai ta üle wõitu ning tõi ta kaldale.

Mariette langes minestusesse, kuid tuli warsti jälle mõistusele.

„Mariette, kuidas wõisid ja minu wastu nii halastamata olla?“ hüüdis Beppo naese jalgade ette maha langedes ja neid suuandmistega kattes.

Mariette ei teinud filmi lahti ja wakis.

Beppo wõttis teda käte pääle, kandis ta koju ning pani sängi. Säl seisis ta kaua liikumata ning wiibis sügawais mõtetes. Jah, Luidi ei olnud teda kunagi armastanud, ainult naernud oli ta tema üle, aga Beppo armastas, armastas teda, waatamata kõige kannatuuste pääle, mis ta temale oli sünni-

tanud. Ja elugi oli Beppo tal päästnud. Missugune südameta enesearmastaja oli ta tema wastu olnud! Kui wiletjalt oli ta tema walfist armastust tajunud! Waene Beppo!

Ta tõusis sängis istufilening hakkas enese ümber waatama. Mis tal puudus? Mis tal õnne jaoks küllalt ei olnud? Millega ta rahul ei ole? Ta wajus uuesti padja pääle, Alles esimest korda tuli talle mõttesse, kui õnnetu ta mees pidi olema. Ja kõik selle pärast, et ta nii palawasti, nii piiritu armastas. Ta süda läks hõrdaks. Ta lamas ja mõtles, mõtles ja kaalus ning kell küla tornis löi ühe tunni teise järele.

Beppo awas tajafesti ufse ja waatas tuppä.

„Mariette, tahad ja midagi süüa?“

„Ei.“

Waatamata tema äraütlemise pääle tuli Beppo natufese aja pärast taldrefu täie supiga, mida ta ettewaatlikult naese sängi ette õlest istme pääle pani.

„Kuda ta mind armastab, kuda ta minu eest hoolitseb!“

Süda hakkas pimedaks minema. Wäike-
sest aknast paistjivad kustuma päikese wiimjed kiired sisse. Taewasse tõusis kuu. Päew andis aseme õõ kätte. Mariette kuulis kõõgis sammusid.

„Beppo!“ hüüdis ta.

„Tahad ja midagi?“

„Beppo!“

Beppo oli naese hääle pehmuse üle koh-
metanud ja ta astus tema sängi juurde. Korruga hakkajivad soojad, õrnad käed tema kaela ümbert finni ja pisaratest niisu-
tatud palg wajus tema põske wastu.

„Beppo,“ fofistas naene, „tead, siamaale

ei armastanud ma sind, aga nüüd —
nüüd armastan ma sind!

„Mariette, mu Mariette!“

„Ma olen sinu, igavesti sinu!“

Beppo fulgus ta suu musudega kinni.
Nüüd teadis ta, et Mariette tõesti tema,
igavesti tema on. —

Maabri eit: „Teie mammal
olnud eile kaffitud?“

Wäike Viivi: „Jah.“

„Mis nimed neile ka antakse?“

„Wäik ja Paul.“

„Mis nimed need on? Need
pole ju kellegi inimeste nimed?“

„Jah, aga isa hüüdis nii, kui
nad ilmale tulivad.“

Woorimees astub findakaup-
lusesse.

„Andke mulle paar findaid.“

„Teie number?“

„2465.“

„Kuhu nüüd?“

„Pandimajasse.“

„Wälja lunastama?“

„Ei, pandiks panema.“

„Õnnelik!“

„Imestamisewäärt õnn, asju pan-
diks panna!“

„Muidugi õnn! Ma paneksin
ka, aga ei ole midagi.“

Ema: „Juku, mis sa teed?“

Juku: „Ei midagi, mamma, ma
kastan su uue kübara pääl lillesid,
et nad ära ei närtjiks.“

Kuid ma tean...

Tooma talus elas mullu
Noormees kõigest kuuda kolm.
Noormees maja neiul meeldis:
! Warsti tulemas neil pulm.

Mina aga Matši majas
Elan juba ammugi,
Maja neiul, tee mis tahes,
Mind ei jalli põrmugi.

Kuid ma tean, miks maja neiul
Minu wastu külm kui öö,
Tean, miks neiul kiusu huuled
Mulle naerule ei löö:

Maja neiule käib kallim
Seltjiks päewas forda kolm:
Warstigi ka tema elu
Chib igatsetud pulm.

Joh. Riinas.

Mispärast? ❀

Kirjutanud abc.

Sõ, kewadine õõ. Kaugel, kaugel kumaw kuu wärmis poole taewalaotust walgeks. Aed uimis, uimis jõe . . . Kaugel, kuskil kaugel kuuldus üks elu awalbam afford — ja jälle oli kõik wai. Tasa kõikustwad wahtra ja kase lehed ning nende tujutad warjud jooksiwad ja fargastwad kõnniteede heledamail lappidel.

Oks prassus, kellegi sammud tuliwad kuuldawale, õõ waius oli siin kohal rikutud ja kellegi wari lähenes lehtmajafese poole. See oli Arthur.

Arthur oli elurõõmus noormees ja just niisamajugune, kui kõik need nooredmehed, kes kallima juurde jällenagemisele lähewad.

Kõik oli wai. Kuu waatas taewast naeratades alla maa pääle. Lehtmajafese juures seisis naesterahwas. See oli Laura. Arthur astus tema juurde.

„Tulid?“ küsis Arthur.

„Ja muidugi!“

„Mu armsam, kuida ma sind armastan!“
Laura naeratas.

„Sa naerad, ja ei usu?“

Ma kardan uskuda. Sa ütled, et armastad, aga mispärast?“ küsis Laura terawalt Arthuri filma waadates.

„Mispärast?“ naeris Arthur. „Mispugune mõttetark suudab sulle armastuse jala ülesannet ära seletada? Armastus tuleb kui tuul, ootamatalt, selgitamatalt ja . . .“

„Ja mis?“ küsis Laura erutusjega.

„Ja lähed jälle oma teed!“

„Kui hirmus!“ lausus Laura tafafesti, kurwalt Arthuri otja waadates.

„Hirmus? Sa tunned minu juures hirmu?“

„Mitte sinu juures, waid sinu sõnadest.“

„Armastus tuleb kui tuul ja lähed jälle oma teed!“ lordas Laura oma nägu Arthuri suudlemiste eest kõrwale pöördes. „Kui hirmus!“ lordas ta jälle ning liskas mõttes

juurde: „Ei minu tundmus sinu wastu pole tuul, ta pole tuul . . . ei . . . ja ma uskusin nii . . . ihkasin nii õnne, aga ilma armastufeta ei ole õnne!“

„Jah, armsam, jah, ilma armastufeta ei ole õnne, aga usu mind, usu, et ma õnne ja armastuse — kõik, kõik sulle annan!“

Korraga sai pimedaks; kuu oleks kui häbi tundnud ja peitis oma pale pilwe taha, kuid filmapill hiljem ujus ta säält jälle wälja ning waatas kawala pilguga Laura pääle.

Sügisene, wihmane, wastumeelne õhtu . . . Kurwalt piserdab wihma, tuul hulub igawalt. Üks armsanaoline naesterahwas,

fleiti kõrgemale tõstes ja millegi üle rõõmus olles ja naeratades, hüppas kergel sammul üle wee loigu ja astus aia jalgwärawast sisse. Siin oli tuttam trepp; filmapilguga oli ta selle astmeid mööda üles jooksnud.

Kellatraat tegi kumuwat häält, nagu oleks wana kuri koer haukunud.

Arthur awas uffe ja kohtunult pani tee tulija eest kinni. Ta ees seisis Laura.

„Sa ei oodanud?“

„E — ei . . .“

„Sa ei rõõmustagi?“

„Mitte just nii, aga . . . aga . . .“ jonis ta segaselt, Laurast mööda kuhugile kõrwale waadates.

Toast kostis naesterahwa hääl, kes käskiwalt ja õrnalt Arthurid nimepti hüüdis.

Laura wärikses ja oma märjaks saanud päärätti lohendades waatas ta oma lorda segaselt Arthuri otja.

„Armastus tuleb kui tuul ja lähed jälle oma teed!“ ütles ta wiimaks naeratada katsudes.

„Ei, ei, ännitan Teile . . . kuid wana lugupidamine, mõned lohused . . .“ rääkis Arthur, filma nähtawalt mõelda püüdes, mida ütelda, ja nagu effimid toolipois, peitis ta end süüdlase naeratusjega uffe taha.

„Kas olete pahane?“ küsis Arthur kor-

raga, imestusega Laura furnuaknaha näo päale maadates.

Laura ei wastanud sõnagi ja hakkas ettevaatlikult, nagu müra teha kartes, trepist alla minema.

Ta saapa-kannad kopsatastiwad külmal toonil wastu trepi astmeid ja iga kopsuga tõmbas ta süda end rohkem ja rohkem krampilikult kokku.

"Jah, jah, tal on, wõib olla, õigus: Armastus tuleb kui tuul ja läheb jälle oma teed. Jah, jah . . . kus oli siis, kus

on siis see armastus? Teda ei ole . . . ei ole . . ." kordas ta kurwalt. "Aga miks mu südamesse nii palju libedust asub, miks mu hing nii walutab? Mis pärast?" küsis ta waljusti, ilma et seepäale wastust oleks saanud.

Lehtmajaakene, udulooriga ümber piiratud magas waikesti, kurwalt suitustiwad ka norus latwadega wahtrad ja kased, jämedad wihma piisad langesiwad ühetasaselt alla ja ainult wastulaja õõ pimeduses kordas: "Mis pärast?"

Arst käs kis haiget wee sees pulbrit sisse wõtta.

Haige sai arsti õpetusest nõnda aru, et ise wanni sisse istus ja pulbri kuimalt sisse wõttis.

Rohkus. "Mis põhjal hakkasite Zeie jälle kohal maja ehitama?"

"Kiwi põhjal."

"Mis Zeil tarwis?"

"Mitte midagi."

"Aga miks Zeie siis kõlistate?"

"Noh, Zeie kellanupu pääle on ju kirjutatud: palutakse kõlistada."

Herra: "Kuhu ja jälle ronid? Ma ju andsin sulle armuande ja sest on küll! Dota, kuni teised ka annawad!"

Kerjus: "Oh, herra, lollisid on ju nüüd nii hirmus wähe!"

Üliõpilane (isalt posti kaudu 100 rubla raha saades): 40 rubla saab rätsepp, 20 rubla — perenaene, 10 rubla — kingsepp ja 30 rubla on joogiwõlga. Mis saan aga ma ise? Mitte midagi! Noh, kui ma juba ise midagi ei saa, siis ei pea teised ka keegi midagi saama!

Õopik, õopik, tule jälle!

Õopik, õopik, tule jälle

Meie metsa tagasi,

Tule laula laulu mulle,

Hõiska oksal rõõmsasti!

Sinu wäikeses rinnakeses

Tuksub süda kuldane,

Sinu laulu kuulatades

Unub mere kaugele.

Laula siis mull' õnne ilmast,

Kuldseist koidu kiiredest,

Armsa neiu sõstrasilmast

Ja ta roosi huuledest!

Hüta hingesse mul noorus,

Kalla rinda õhinaid,

Südamesse kaunim woorus,

Põue tungi, tuhinaid! . . .

Joh. Niinas.

Naesterahwad XXI. aastajal.

Ralja jutuke. Gesti keelde Joh. Viinas.

Ma jäin minewal nädalal magama ja ärkasin just saja aasta pärast ülesse. Kui ma üles tõusin ja uulitsale astusin, nägi mu ülikond teiste omadest hoopis isemoodi wälja: ta oli moodi poolest terwelt jada aastat wane-maks jäänud.

Et enese pääle mitte liig suurt tähelepanemist pöörata, kargasin ma elektri wagu-nisse ja ronisin selle ülemise korra pääle. Minut hiljem astus minu juurde konduktor, piltilus naesterahwas. Ma pean tunnistama, et ma saja aasta eest wallatu tulipää olin, mispärast ma nüüdgi wal-mis olin koerustükki fordajaatma.

„Lubage!“ sõnas naiskonduktor arm-sasti.

„Kui palju?“

„Kas kopikat.“

„Ma annan Teile, tlus ingel, wiisküm-mend kopikat, aga laske mind, raha taga-jiandmise näol, Teie põske suudleda. Selle korra pääl pole siin kedakit.“

„Minge iffa! Mul on tõesti häbi. Meesterahwad on iffa nii kentsakad . . . Neil on päälegi häämeel, kui waesel tütar-lapsel kitsik seijuford on.“

„Kas Teie siis oma seijuforraga rahul ei ole?“

„Selle konduktori ametiga? Sellega peaksin ma rahul olema! Ah, kui ma ometi mehele wõiksin saada! Kuid meie ajal on see hirmus raske: saja neuu hulgaft saab ainult üks mehele, teistele ei jätku peigmehi.“

Ja forraga langes see konduktor minu ette põlweli, lasi end minu rinna najale ja lausus:

„Oh, kui õnnetu ma olen! Astuge minu seijuforra sisse: ma olen luulelise loomuga ja mängin ilusasti klawerit, ma armastan perekondlist elu ja lapsi ja . . . ja pean konduktorina teenima . . . Oh, peaks üks olema, kes mind sellest seijuforrast päästaks, kuda armastaksin ma siis teda!“

Ma tõusin üles ja pidin waletama:

„Wabandage, ma pean siin maha as-tuma.“

Ta wärises, heitis mu pääle tafase pilgu ja küüsis nagu häätegewal basaril:

„Kas soowite tagasi?“

„Ei, ei . . . ei soowi . . .“

Wagunist wälja astudes olin ma nii segane ja tormasin nii kiiresti, et ma komis-tajin ja nagu kaerakott uulitsale kõhuli kukkusin.

Ma pääsesin kerge wigastusega. Kuid sellegi pärast wõttis keegi herra, kes enese tohtri ütles olewat, mu õnnetuselt oja ja wiis mu oma forterisse, et mulle arsti-abi anda; jääb tutwustas ta mind oma tü-rega.

„Mis ülikond see Teil on, preili?“ küsi-sin mina.

„Kas Teie ei tea siis? See on ju gardewäe ülikond. Ma teenin naesterahwa polgus.“

„Taga hullemaks! Tähendab, nüüd on ka nais-soldatid olemas? . . . Teie olete hobusewäe polgust?“

„Jah; ma astusin sinna kammuste pä-rast . . . Need kõliseswad nii meeldiwasti . . . Kuid õnnelik ei ole ma kaugeftgi weel mitte . . . Mehele saada — see on mu mõte! Teie mõtlete, et polgus kerge teenida on? . . . Ja ma ei tunne enesel selle jaoks mingit kufset olewat . . . Mina armastan lapsi, perekondlikku elu ja . . . kuda ma oma meest armastaksin! Ja see on praegufel ajal iga neuu ülem mõte.“

„Kas tõesti?“ imestajin ma. „Saja aasta eest tormasiwad ju neuud kõik wabale elule, ifeseiswusele . . .“

„Kunakad oliwad, sellepärast nad tor-masiwad! Nüüd alles on see täies selgu-ses näha, kui meestesugu nii kofkufu-las.“ —

Selsamal päewal juhtusin ma weel naisadwokatid juures olema. Kui ma tema kirjutusetuppa astusin, tungisiwad

mulle äädika, soola ja waleriani haifud wastu; advokat ise istus kirjutuselaua taga, pää sidemetega finni seotud.

„Wabandage, et ma Teid jääraffel wiisil wastu wõtan, aga ma olen päris haige. Ma wõtsin oma pääle üht kirjategijat kaitsta ja loen praegu ta süüdistamise-akti . . . Oh, kui Teie teaksite, misjuguised hirmsad kirjeldused selles tapmise loos ette tulewad: mul tõujewad juuffed pääs püsti ja mitu korda kippus mulle mineustus pääle.“

„Teie ütlete selle muidugi enesest ära?“

„Kui ma wõiksin! Aga see on ju minu leib! Adwokadi leib on mõru leib! . . . Kas Teie olete naejamees?“

„Ei, mina olen po . . . poisimees . . .“

Ja advokat sai weel härdamaks ja hellatundlikumaks.

„Misparast Teie siis ei kõi? . . .“ sõnas ta edasi. „Teie wõiksite iga neiu, kes mitte-kohest ametit peab pidama, õnnelikuks teha . . . Näituseks mind . . . Ma armastan nii wäga perekondlikku elu, kodukolde . . . lapsi, piisikefi pätajalgu . . . aga nüüd pean seaduseraamatuid sorima.“

„Saja aasta eest tormasiwad naesterahwad nii ifeseiswusele . . .“ lausufin mina.

„Oh, jätke järele, olge wait, ärge ütlege sarnast hirmsat sõna! Meie efiemad oliwad lollid ja mõlgutasiwad meeli, meie peame aga nende pärast nüüd fibedust kannatama. Ei, meie, nüüdsed neiu, tunneme meesterahwade ees auufartust, armastame neid kui taewa ingleid . . . Oh kui mul mees oleks!“

Ma tahtsin eest ära põgeneda, aga ei jõudnud: advokat wõttis mu käest finni ja hakkas perekonna-elu ilust ja õnnest pajatama. Õnneks tuli talle pärandusline haiguse hoog pääle ja ma wõiksin õnnelikult kodu poole minna.

Kodus hakkasin ma kolletanud paberilehti korraldama, mis ma saja aasta eest olin kirjutanud. Korraga koputati mu ukse pääle.

„Sisje!“ hüüdsin ma koputajale, ja kui uks lahiti läks, seisis mu ees korstnapühkija.

„Kas ma ei tülitata Teid, kui Teie toa

ahju-lõõri ära puhastan?“ ütles korstnapühkija õrnal naesterahwa häälel. Päälegi tunnistas ta korstnapühkija ümmargune fehaworm, et ta meesterahwas pole.

„Teie olete naesterahwas?“ küsifin ma.

„Kas siis meesterahwad korstnapühkijad on? See on ju nii ränt ja must amet, et see meesterahwale sugugi kohane pole.“

Siin sai korstnapühkija minu toa sisse-seadest aru, et ma poisimees olen; ta tegi oma hääle nutraks ja hakkas magusasti kõnelema:

„Oh, Teie ärge armage, et ma mõni liht tüdruk olen! Ei, mina olen küll waeste, aga auusate wanemate tütar; ma käifin koolis ja õppifin omast kohast hästi, kuid ma ei wõinud omale teist teenistust leida ning olin sunnitud korstnapühkijaks hakkama. See ei olnud aga mu soowide siht. Minu hing igatseb kodukolde järele, aga osaks sai mulle ainult teiste koldefid puhastada. See on liig halastamata! Minu nägu on küll must, aga mu hing on puhas; ma wõiksin iga peene ja haritud mehe kõrwal seista. Ja kui see mind armastaks . . .“

Ma wõiksin juba arvata, kuhu poole selle kõnega tüüriti ning taganesin sammu tagasi. Korstnapühkija pani mu liigutust tähele ja hüüdis: „Armasta mind!“ Siis andis ta mu otsaesisele suud, kättega minu palgedest finni hoides. Ja mu nägu oli korraga tahmaga kaetud.

Sel filmapilgul astus minu uus tuttan, tohter, uksest sisse ja nägi seda etendust. Ma olin koledasti kohunud ning ootafin, et ta mind mitte-komblusjes süüdistama hakkab, aga ta haaras korstnapühkijast finni ja tõukas ta toast wälja. Seepääle hakkas ta mind õhtuks oma juurde kutsuma, üteldes, et tal minu jaoks midagi ootamatat on.

See ootamatus oli see, et mind tohtri teise tütreaga tutvustati. Ja see juhtus, et meie warsti üffinda pidime jääma.

„Aga ütlege, mis ametit Teie peate?“ küsifin mina.

„Kas Teie siis ei näe minu triko-ülk-konda ja mu lihakseid? Mina olen naismaadleja. Ma teigin Wenemaale ühe

funsti-näituse teekonna ja tulin nüüd jälle koju."

"See on wast tubli!"

"Juba! Meid, nais-maadlejaid, on praegu kole palju. Ja mis teha, peab ju mingisugune amet olema, kui saja hulgast ainult üks mehelemineku pääle mõib loota. Aga tött öelda, see elu on mind hirmsasti ära tüüdanud. Tüjeda keha töttu peafin ma ema olema . . . mul peafinwad ilusad, priksed lapjed olema! . . . Kuid mehed ei pane seda tähele ja kofinwad sagedasti kõhnasid . . . Aga Teie kofite minu õe-hobusewäesoldati?"

"Hm . . . ma pole ta kätt weel palunud."

"Mis? Kas ta siis ootab, kuni Teie ta kätt lähete paluma? Waat kus narr on! Kas nüüdsel ajal niimoodi mõib? . . . Kiuulge, noormees . . . Mina armastan Teid ja pafun Teile oma kää ja südame . . . Ja misjufused lihaksed mu kää on!"

"See on nii ootamata . . . Ma ei tea weel . . ."

"Eiin pole midagi teada!" sõnas neuu

jüdifalt. Ma tahtsin juba ammu oma ameti maha panna . . . Ja kuda ma Teid armastama saan, mu kallim!"

Ja ta wöttis oma kangelase kättega minu ümbert kinni ja pigistas mind nii tugewasti oma südame wastu, et mu luud-kondid praefatafinwad.

"Oh, oh, oh! Kulla Loorafene (nii oli ta nimi), laske mind lahti! Teie kagistate mu ära . . . Ma usun, et Teie mind armastate . . ."

Ta lasi mu lahti, kuid Iijas juurde: "Pidage meeles, et mulle truukts jääte, muidu pigistan Teil kõik küljekondid puruks!"

Nende sõnadega läks ta isale meie kihlusi kuulutama. Ja minul oli päris hirm.

Ma märkasin, et ma Hymeni*) ahelatest ei pääse ning otjufastasin uuesti magama heita, nagu seda sakirid teewad. Ja keelt kurgu wastu neelates jäin ma sügawasse uimas- tuse farnasesse unesse, et katfsjada aastat edasi magada.

Eh! siis saab parem olema!

Ära kardada!

Su filmist paistab põlgatus,
Su sõnas kare toon,
Su huuled kiusul kinni,
Su palgil libe joon.

Mu armastust ja põlgad,
Mu sõprust mihkad ja,
Mu ligifus sul piinaks,
Ka seda näen ma.

Kuid ära kardada, hella,
Ei ma sind tülitata,
Ei wägise sul ial
Ma taha meeldida.

Ma oma armastuse
Wöin tuua päif sele:
Ta meelitaw ja lahke,
Ta pill — kui palaw see!

Ja sõprust sobitada
Wöin kuldse kuuks sega,
Mu afnast sisse waatab
Ta armsa palgega.

Joh. Miinas.

*) Abielu jumal.

Saladuse ilmast.

Benefeelest Joh. Tiinas.

Mõni aasta tagasi juhtusin ma Smolenski linnas olema, kus jääalne tsivil- ja kriminal-kohtu palat ära kaotati. Ma tutvustasin end selle wanade aktide koguga. Ma olin hiljuti Moskwa ülikoolis õigusteaduse osakonna lõpetanud ning tahtsin nüüd õpetatud-mehe auukraadi saamiseks wäitekirja walmistoda; seepärast hakkasin ma wanadest kohtu aktidest wana kohtuforda uurima. Altiisi läbi waadates, tõmbas üks neist iseäranis minu tähelepanemise oma pääle; see oli asi, mille harutamises midagi saladuslikku oli sündinud, mis protokollil järele kohtu poolt tõeks tunnistatud oli.

Asi oli järgmine:

Mitu aastat tagasi elas Liiveni kreisis, Drelli kubermangus, rikas mõisnik, wäljateeninud husari podpolkownik Konstantin Stepanowitsch Is-w. Oma abikaasa oli ta kalmukünka alla saatnud ning ainus troost ta lesepõlwes oli ta ainus poeg Wasja. Isa armastas poega väga ning oli walmis kõiki ta soovisid ja tahtmisi täitma. Poisi ke oli alles nelja aastane, kui ta ema teise ilma kutsuti. Abikaasa surma läbi murtud isa wärikses mõtte juures, et ta ka oma poja wõib kaotada. Ta asus oma mõisasse, kust ta kunagi wälja ei sõitnud, ja et lapse üle muretam olla, kutsus ta selle järelewaatajaks oma kadunud kaasa õe, kes ka poisikest üle kõige armastas.

Hääsüdameline tädi pühendas kõik oma elu poisi ke kaswatamiseks ja oli

waeselapsjale kõigiti ta päris ema asemel.

Kui poisi ke seitsme aastaseks sai, palgati talle koolitajannad ja need kaswatajannad ametisse. Ühes nendega wõeti talle weel abilisjeks ja mänguseltsilisjeks külapois Proshka, kes herra pojaga ühewanune ja imelikul wiisil temaga ühte nägu oli.

Sedamööda, kuda lapsed kaswasiwad, kaswas nende imestamisewääriline sarnadus; igaüks pidas neid kassik-wendadeks. Ühewanused, ühesuurused, mõlematelilusad sinised filmad, läkšiwad nad ainult hääle poolest üheteisest lahku: mõisniku pojalt oli õrn ja armas hää, kuna ta feltsi-mehel see kare ja kähisev oli. Nagu räägiti, olnud Proshka mõisniku abieluta laps; ta ema olnud talutüdruk ja teeninud mõisnikku ümmardajona.

Kui Wasja kümne aastaseks sai, wiidi ta Drelli kubermangu gümnaasiumisse õppima. Sääal elas ta ühe oma kaugemalt sugulase juures, kus ka ta alatine feltsiline Proshka lahkumatalt ta juures wiibis.

Nende kahe nooremehe jarnadus tõmbas aga tahtmatalt üleüldise tähelepanemise enese pääle.

Proshkal oli küll tundemärk külles, mis teda mõisniku pojast lahutada wõis — see oli hiirekujuline sündimise märk ta parema piha pääl, kuid mõisniku kodus oli wähe neid, kes sellest lahutusemärgist midagi teadsiwad.

Pärast gümnaasiumi lõpetamist astus Wasja Is-w Harkowi ülikooli, kuid kirsust lõpetada ei läinud tal jääl

korda . . . . Wārsti furi ta isa ära ning Wasja sai sure päranduse omanikuks.

Noorepõlwe aastad, wähe elutarkus ja pahad selttimehed, kes Wasja lustilise ja kergemeelse elu sisse oliwad tõuganud, wiisivad asja nii kaugele, et Wasja mõne aasta jookjul kõik isalt saadud waranduse ära priiskas. Siia juurde mõjusivad weel liiakasuwõtjad, kes mõisa pääle suuri rahajummasid kõrgete protsentidega laenata pakkusivad.

Nelja aasta pärast nägi Wasja, et ta seisuford dige kitsik oli, ja Jumal teab, mis teda edespidi oodanud oleks, kui talle mitte, nagu taewast, uus rikkus julle poleks langemud. Tema rikas onu, Smolenski kubermangu mõisnik, oli wanapoisina ära surnud ja kõik oma suure waranduse oma wennapojale, Wasjale, testamendi läbi pärandada jätnud.

Teatuse onu pärandusest sai Wasja just sel ajal, kui ta kõige suuremas kitsikuses oli. Ta sõitis Smolenskisse pärandust wastu wõtma — muidugi Proshkaaga seltsis, kes ikka ta lahkmata seltsiline oli. Väljaspidi näitas Proshka herrale alati suurt lugupidamist ja auustust üles, kuid südames põlgas ja taetses teda ta seisuforra pärast, seda rohkem, et nad wennad — ühe ja sellesama isa lapsed oliwad. Kui meest suurest pärandusest sõnum tuli, tärkas Proshka pääs mõte, enda sarnadust herraga oma kasuks tarwitada — herrat salaja ära tappa ja ennast tema nimega nimetama hakata. Sõidu Hartowiist Smolenskisse wõtsivad nad „aeglastega“, see on, oma hobustega ette, ja et kottuhoidlikum olla, otjustasivad nad kahkesti, ilma kutsarita

sõita, kelle kohuste täitmise Proshka oma pääle wõttis.

Kui nad Kursti kubermangus suure laengifu pääle jõudsiwad, kus wõdrastemajad üksteisest väga kaugele seisawad, saatis Proshka oma kurja nõuu korda: ta tappis oma herra, kui see wanfril magas, pimedal ööl keset wälja ära. Nad wiibisivad sel ajal kahe wõdrastemaja wahel, mis üksteisest kakskümmend kahetja wersta eemal seisiwad. Proshka purustas terawa kirwe hoobiga oma seltsilise päалуu. Selle pääle kaewas ta sügawa augu, wiskas furnukeha sinna sisse, tasandas augu koha maaga ära ning sõitis edasi. Smolenskisse jõudes oli ta esimene töö, ennast herra dokumentide järele, mis ta pärast kuringitõu kordasaatmist enesele omandanud, päranduse õigustes kinnitada lasta.

Pärandatud mõis oli väga hääs korras ning wõlgadest waba ja sellepärast hakkas Proshka suure jala pääl elama: ta seadis oma mõisa wiisipäraliselt sisse ning üüris pääle selle weel linnas toreda korteri. Igal pool oma herraga ühes wiibides, tema wiisijid ja kombeid omandades ja mõisniku elutingimistega tuttam olles, pidas Proshka ennast kui päris herra ülewal ning kellegil ei tulnud pähe arwata, et see mitte päris Wasja ei ole, waid wiimase pärisori on. Wārsti sai Proshka tähtsus kogu kubermangus nii suureks, et teda mõisnikkude päameheks waliti. Ta elas lõbusat elu, wõitis omale kohalikkudest mõisnikkudest hulga poolehoidjaid ning oli nende kõikidega sinasõber.

Proshkal oli üks ijeärabus: ta armastas palju magada ja magas kõige raskemat und. Ja sellepärast tegiwad ta sõbrad temaga sagedasti nalja. Seejuures

wihastas ta ning finnitās, et tal ferge uni olewat ja et ta wāhema kui krabina pāāle lohe üles ārkawat. Et talle asja wastupidijust nāidata, mōtles üks ta sõpradest järgmije nalja wālja.

Ühel pärastlõunal, kui Proshka puhkas, tuli sõber tema juurde, pistis oma kae magaja pääpadja alla, kuhu Proshka harilikult oma tasku raha ja kuld uuri pani, tõmbas säält rahapunga wālja ning selle seest kakskümmend wiis rubla ära wõttes pani punga jälle padja alla tagasi. Proshka muidugi ei kuulnud midagi ja ei teadnudgi oma kahetümne wiie rubla kadumisest . . . Mõne päewa pärast juhtus Proshka selle sõbraga wulitsjal kofku ning wiimane jutustas talle kahe teije sõbra kuuldes, et ta tema juures käinud ja tema magamise ajal ta pää all olewast pungast kakskümmend wiis rubla ära wõtnud, mis ta siinjas talle sõprade nāhes tagasi andis . . . Sellega oleks asi lõppeda wõinud, aga Proshka tegi teisiti . . .

Asjaford, mis kindlaks tegi, et ta tõesti raskesti magab, nii et ta une ajal ei kuule, mis ta'ga tehakse, walmistas talle ütlemata suurt meelehaigust ja ta mōtles sõbrale jeda koerustükki tättermatsta.

Koju jõudes andis ta politieile teada, et seesugune tema sõber temalt magamise ajal raha ära warastanud ja et ta pärast, järele mõeldes, oma kurtegu naljaks püüdnud muuta ning talle kakskümmend wiis rubla tagasi andnud; temal olnud aga pungas mitu tuhat rubla.

Proshka andis oma teatekirjas ka kahe tunnismehe nimed üles, kellede nāhes ta sõber talle kakskümmend wiis

rubla tagasi andnud, ülestunn istades, et ta selle raha tema pungast wõtnud, mille ta padja alt wālja toonud.

Ja pärast tõendasiwad weel mitu tunnismeeft wande all, et pungas mitu tuhat rubla olnud.

Nüüd algas uurinine. Kohus mõistis süüdlase warastatud raha Proshkale tagasi maksma ning warguse eest une ajal õiguste kaotusega — Siberisse. Hüffamõistetud andis asja senatisse. Ehk Proshkal küll kõrgemas se kohtusse waja poleks ilmuda olnud, sest senat oleks asja üle ka tagaselja otjuse wõinud teha, kuid ta läks ise senatisse ja leidis säält oma hukatuse ning palga tehtud ülekohtu eest.

Senatorite hulgas oli üks Drelki kubermangu mõisnik, Konstantin Stepanowitsch Is-wi naber, kes Is-wi ennast ja ta poega hästi tundis.

Noore Is-wi asi huwitas senatori ja ta tegi nooremehega juttu; aga kuda imestas ta tema hāāle muutuse üle — hāāli oli tal ju nii armas ja mahe olnud. Ja üks imelik tundmus ütles talle, et ta ees mitte Is-wi poeg ei seisja, waid keegi teine, tema asemele hakanud isik.

Ta mōtles järele. Ja selle sama päewa õõsel näeb ta unes hirmsat mõrtsukatõõd: pimedal õõl, keset lagendikku, lõõb kutjar sõidu wantris oma herra maha. Ja senator tunneb mõrtsuka ära: see on seesama mees, keda ta hommikul senatis nāinud.

See unenägu mõjus senatori pāāle nii wāgewasti, et ta seda oma feltimeestele jutustas. Pärast kordas ta seda weel eba Is-wi kuuldes, keda nagu juhtumisi Profophiks*) hūūdes. Oma nime kuuldes käis Proshkal ehmatuse wārin üle kaha. Ja kui temalt seletust nõuti, kus ta

*) Proshkaks.

endine teener, ta alatine feltfiline Proshka praegu on, sai eba Is-w segasets ja andis kõituma wastuse.

Teener Proshka kadumise asjus otjustati Drelli kubermangust selgust nõutaba. Oma suure sarnaduse pääle herra pojaga julge olles, sõitis Proshka kartmatalt Liiveni mõisa, mis nüüd juba teiste omanikkude käes oli. Kuid tema õnnetusets polnud siin üksi mõisnik Is-wi mitmed endised teenrid weel elus, waid ka Wasja tädi, kes teda, Proshkat, lapsena hoidnud oli. See tädi tundis Proshka kohe ära ning näitas ta tunde-märgi — sündimise armi pääle parema piha pääl.

Nüüd andis Proshka kõiges alla ja kirjeldas täielikult oma kuritööd. Tuli wälja, et senator mõrtsuka-tööd just selsamal kujul unes oli näinud.

Proshka näitamise järele otsiti ka

kuritöö koht üles ja maa seest leiti surmeha. Ennast tapmises süüdlasets tunnistades, rääkis ta ka oma teise süüteo — sõbra pääle walekaebtuse tõstmise üles. Nüüd wähetabi asjad: Proshka anti kohtu kätte ja Smolenski tšiwil- ja kriminal-kohtu palat mõistis ta sunnitööle, kuna senat ta ilma süüta sõbra süüft priiks tunnistas.

Pärast rääkinud Proshka, et ta pääle selle, kui teda sunnitööle mõistetud, tapetud herra warju kunagi enam näinud pole, kuna see enne igal pool tema kannul käinud ja ta, südametunnistuseft piinatud, enesele päewal ega öösel rahu pole leidnud . . . Kui ta aga mõned aastad juba sunnitööl olnud ning kahetsuse ja raske tööga oma süüdi jaolt kustutada suutnud, wõinud ta oma südametunnistusega rohkem wähem ära leppida.

Ülewelt.

Rannamees käis laugel wallas
Oma asja ajamas.
Armas talle merekallas, —
Kodu pool' ta tulemas.

Õpetaja herra talle
Suhtub wastu külara'al,
Beatab, ütleb tulejale:
„Wist nüüd käisid laugel maal?“

Rannamees tal' ütleb wastu:
„Mina tulen ülewelt.*)
„Kodusse weel tüff maad astu, —
„Tõttan õige tulijelt.“

„Ülewelt! . . . kas pole tena!“
Ütleb õpetaja jääl.
„Mis ka Jumal tegi täna?“
Küüf tema püha hääl.

Rannamees sai pilkest aru,
Polnud rahul sellega.
Mõtles: oota, wana faru,
Wastuse jaad paraja:
„Jumal ütles: „„Pääd ma murdmud,
„„Üfi pole hullem oln'd:
„„Palju õpetajaid surnud —
„„Taewa pole üfsgi tuln'd!““

Winetel Joh. Niinas.

*) Rannamehed nimetawad sifemaad, j. o. mereft laugemal olewat maad ülewelt- eht fõrgets-maaks.

Sünnipäewaks.

Suulekene ammu juba
 Sinu ümber heljumas,
 Sinu waitist, armast tuba
 Soowidega täitemas.
 Waewalt ärkasid ja üles
 Tuul sull' kõrwu sohistas:
 Rahu see sind hoidku süles,
 Kõõm sind olgu piiramas,
 Amur ja Fortuna olgu
 Sinu sõbrad armsamad,

Urnu pärga tooma tulgu,
 Onne õita õrnamat!
 Uga wast ehk tuulekesta
 Sa ei mõistnud kuulata:
 Kartis ta ju waljust! westa,
 Sinu rahu segada.
 Sellepärast julgen mina
 Weel sind tänata terwita',
 Tuule sõnad ridadena
 Sulle kätte läkita'!

Joh. Niinas.

Kreisi arst.

J. S. Turgenjewi kütikirjadest. — Gestistanud Joh. Niinas.

Ühel sügisel, teelt koju poole tulles, külmetafin ma ennast ja jäin haigeks. Onnestsrehwas haigus mind kreisilinnas, wõbrastemajas, ja ma saatsin tohtri järele. Poole tunni pärast ilmus kreisi arst, wäikese lastu, kõhnetu ja mustajuukstega mees. Ta kirjutas mulle harilikult rohusedeli ning lasi wiierublase paberi osawasti oma käikse wahela libisebada, kus juures ta kuitwast kõhatas, kõrwale waatas ning juba oma teed tahtis minna. Mina aga tegin weel juttu ja ta jäi peatama. Mind piinas palawik; ma nägin omal unetada õõ ees seiswat ning olin rõõmus, et hää inimesega juttu ajada wõisin. Weile toodi ka theed ja mu tohter sai jutukaks. Ta näis tark mees olewat, rääkis aja-

wasti ja kaunis nalja toonil. Ilmas juhtub imelikka asju: mõne inimesega elad kaua ühes, oled temaga sõbruslisesgi ühenduses, kuid mitte forbagi ei räägi ja temaga awalikult, ei ütle temale midagi südame päält ära; teisega oled aga waewalt tuttawaks saanud — näe, juba oled sina temale wõi tema finule wähe- ma kui raajukese ära lobisenud. Ma ei tea, millega ma oma uue sõbra usalduse ära teenisin, aga ta jutustas mulle kaunis huvitawa loo, mida ma auusa lugeja hääks kirja panen. Ma katsun tema enese sõnadega jutustada.

„Kas Teie tunnete,“ algas ta nõrga ja wärisewa häälega, „siinset lohtunikku Pawel Lukitschi Wõilowit? . . . Ei tunne . . . Noh, ütksõit. (Ta kõhis

ja õerus filmi.) Ma istun selle kohtu-
niku juures ja mängin kaarta. Kor-
raga veldakse mulle: „Reegi küsib
Teid.“ — „Mis tal vaja?“ küsijin
ma. — „Kirja tõi,“ vastati mulle,
„wist haige juurest.“ — „Andke,“
ütlesin ma, „kiri siia!“ Nii oligi
— kiri tuli haige poolt . . . Noh, hää
füll, see on ju, kas teate, meie leib
. . . Kirjas räägib ühe mõisniku lest
proua, et tema tütar suremisel olewat
ning palub jumalakeeli mind enda
juurde sõita; ka hobused oli ta mulle
wastu saatnud. Asi on siamaale hää,
kuid mõisniku proua elab linnast kaks-
kümmeend wersta eemal, öö on käes ja
teed halwad. Ning waene on ta, üle
paari rublakeese pole loota ja seegi on
kahtlane. Pääle selle, wõib olla, tuleb
sääll weel jämedat lõuendit pruukida.
Kuid kohuse täitmine on kõige ülem asi,
sest inimene on suremisel. Ma panen
kaardid käest ära ning ruttan koju.
Sääll näen trepi ees wantrilogu seiswat,
suure kõhuga tööhobused ees, kellede
kartiw nagu eht wildikoorik wälja näeb
ning kutsarit — tule Jumal appi! —
palja pääga pukis istuwat . . . Teie
naerate, aga ma ütlen Teile: meiesu-
gune lehwä mees peab kõik tähele pane-
ma. Kui kutsar würstina pukis istub,
omale habemesse naerab ja piitsa kõi-
gutab — sääll wõib julgesti midagi
loota. Aga siin on hoopis teistugune
asi. Kuid parata pole midagi — kohut
tarwis kõige päält täita. Wõtan kõige
õrnemad arstirohud ligi ja — teele.
Waewalt jõudsin ma, kas usute, kohale.
See oli hull, mis hull — siin wesi ja lumi,
sääll muda ja pori, ning ühes kohas wiinud
wesi weel tammigi ära. Wiimaks olin ma
päräl. Maja oli wäikene, õlest katusega.

Atendest paistis walgus, mis ootamisest
tähendust andis. Maja proua, tanu
pääs, tuleb mulle wastu.

„Päästke,“ ütles ta, „ta
sureb.“

„Arge kartke,“ wastan ma,
„kus haige on?“

„Siin, siin, olge hää!“

„Tuba oli puhas, nurgas põles
lambike ja woodis, mõistusetä olekus,
lamas umbes kahekümne aastane neiu.
Ta õhetas ja hingas raskesti — tal
oli palawik. Ta õed, kaks neiu, sei-
siwad ka siin, murest murtud ja filmad
pisarais.“

„Eile oli ta,“ räägivad õed,
„päris terve ning sõi ifuga, täna
hommiku kaebas ta päätwalu üle ja õh-
tul äkisti, näe misfugufes seisufor-
ras . . .“

„Arge kaotage enda rahu,“
räägin ma jälle. „Ma katsun teha,
mis arstiteadus lubab.“ — Ja ma
hakkasin teda rohitsema. Wahete wahel
waatan ja — kas teate — ma pole sar-
nast nägu enne näinud — ilus kui ing-
li oma! Näojooned nii armsad, nii
kaunid . . . Jumal tänatud, haige
jäi rahulisemaks, higi asus ihu pääle,
ta tuli mõistusele, waatas ringi, näe-
ratas ning tõmbas käega üle näo. Õed
kummardasiwad ta üle ja küsisiwad:

„Õh ütles, mis sul wiga on?“

„Ei midagi,“ wastab haige ja
pöörab näo kõrwale . . . Ma waatasin
— une ingel oli ta üle lehwunud —
ta oli magama uinunud.

„Nüüd peame haiget rahule jät-
ma,“ ütlesin ma, ning läksime kõik
fikiwartul toast wälja, ainult teenija
tüdruk jäi iga juhtumise jaoks sinna.
Wõdrastetoas oli waheajal juba thee-

masin lauale pandud ning meie kofustasime endid theega. Mind paluti võsleks sinna jääda. Ma pidin sootvi vastu võtma, sest kuhu pidin ma nüüd veel sõitma. Wanaema ohkab ja ohkab.

„Arge muretsege,“ räägin ma, „kõlap Jumal annab terwit; parem heitke nüüd puhkama, kell on juba kahe pääl.“

„Sa Teie lasete mind ülesse ajada, kui midagi juhtub?“

„Jah lasen, lasen.“

„Wanaproua läks. Neiud kadusidwad ka oma tuppä, kuna mulle ase wõdrastetuppa ülesse tehti. Ma heitsin pikali, aga tee mis tahad — uni ei tule filmi. Wiist olin ma üleliiga wäsinud. Ka haige ei läinud mu meelest ära. Wiimats ei jendnud ma enam wäljakannatada, tõusin järsku üles ning mõtlesin haiget waatama minna. Haige magamiseta oli wõdrastetoaga kõrwuti. Ma awasin tajakesti ukse — süda tuisus omal waljusti. Teener magas norinal. Haige oli näo minu poole pööranud ning käed wälja sirutanud. Ma astusin ta juurde . . . Järsku teeb ta filmad lahti ja wahib minu otsa.

„Kes Teie olete? Kes Teie olete?“ küsis ta.

„Arge kartke, neiuke, mina olen arst, ma tuln Teie terwise järele waatama.“

„Teie olete arst?“

„Jah, ma olen arst. Teie ema lasi mind kutjuda; meie lasime Teie aadrit, nüüd, olge hääd, puhake; paari päewa pärast, kui Jumal aitab, wõite jälle üles tõusta.“

„Ah, ja, tohtri herra, ärge laske

mind ära surra; päästke mind, olge nii hääd . . .“

„Olge aga mureta, olge mureta,“ waigistasin ma.

„Ta õhetas jälle, ma katsusin ta tuiksoont, jah — palawik. Ta watas minu pääle ja wõttis korraga minu käest kinni.“

„Ma ütlen Teile, miks ma surra ei taha, ma ütlen Teile, ütlen . . . meie oleme nüüd üksinda, kuid ärge Te' kellegile . . . kas kuulete . . . ütlege.“

„Ma kummardasin ta poole; ta pööras huuled just minu kõrwa vastu ning puutus oma juukstega minu põske. Mul hakkas pää ümber käima. Ja ta hakkas sosistama. Kuid ma ei saanud midagi aru. Ah, ja, ta sonib. Kui ta küllalt oli sosistanud, wärises ta, lasi pää padja pääle ja ahwardas mind sõrmega:

„Waadake, tohtri herra, mitte kellegile, mitte kellegile. . .“

„D'a rahustasin teda, andsin talle teelekastet, äratasin tüdruku üles ning astusin wälja.“

Siin nuusutas arst ärewusega tubakat ja jäi filmapilguks wait.

„Teisel päewal,“ rääkis ta edasi, „wastu minu ootamisi, ei olnud haige sugugi parem. Ma mõtlesin ja arwatsin ning jäin paigale, ehk mind küll teiseidgi haiged ootasiwad . . . Ja ma ei wõinudgi teistiti. Õsteks oli haige tõesti meeleheitel ja teiseks tundsin ma tema vastu wägawat poolehoidmist. Pääle selle meeldis mulle kõik see perekond. Nad olitwad küll waesed, aga hästi haritud . . . Isa olnud õpetlane, kirjaniik, surunud muidugi puuduses, aga lastele lastnud ta ülihääd

kasvatuse osaks saada, hulga raamatuid jätnud ta ka järele. Tuli see sellest, et ma hoopis haige juures talitasin, wõi mõne muu põhjuse pärast, aga mind armastati majas nagu oma inimest. . . .

Wahetajal lagunesiwad aga kõik teed ära, läbitäimised jäitwad kõik seisma ning arstirohtusid sai suure wäewaga linnast kätte. . . . Haige terwis ei läinud paremaks. Päew läks päewa järele. Ja siin. . . siin. . . ."

Arst jäi wait.

"Ma ei tea, kudas öelda. . . . (Ta nuusutas uesti tubakat, aewastas ning rüüpas lonksu theed). Ma ütlen ilma salgamata: mu haige. . . . kuda see nüüd tuli. . . . armastas mind. . . . ei, ta ei armastanud. . . . kuid siiski, teab, kudas see nüüd oli. . . . (Arst läks segaselt ja punastas ära.) Ei, rääkis ta elawalt edasi, — armastust polnud ühtegi! Neiu oli mõistlik, tark ja haritud, kuna mina oma ladinakeele, pean ütleva, puhas ära olin unustanud. Mis mu wälimusesse puutub (arst waatas nacratabes iseenele pääle), siis ei wõi ma ka sellega kiidelda. Aga lolliks pole mind. Sumal ka loonud: walget mustaks ei hüüa ning midagi ikka ka märkan. Näituselt sain ma wäga hästi aru, et Aleksandra Andrejewna — nõnda oli haige n'imi — mitte armastust minu wastu ei tundnud, waid sobralikku, nii ütelda, poolehoidmist, auustust. . . . Ta ise küll, wõib olla, ekkis selles asjas, aga ta seisuford oli ju. . . . wõite ise arwata. . . . Siiski — lisan arst juurde, kes katkestatud laused kõik ühe hingega ja nähtawa segadusega rääkis — siiski olin ma natuke käest ära. . . . Teie ei saa sest midagi aru. . . . kuid pi-

dage, ma jutustan Teile kõik järgemööda."

Ta jõi theeklaasi tühjaks ja rääkis siis rohkem rahulikumalt edasi.

"Mu haige seisuford läks ffordfor-ralt ikka pahemaks. Teie ei mõista, mis meiesuguse hinges sünnib, iseäranis esimesel ajal, kui aru hakkad saama, et haigus wõimuse oma kätte krib. Sa ei usalda iseennast! Terwe julgus kaob korraga! Sulle näitab, et selle, mis teadsid, ära oled unustanud, et haige sind enam ei usu ja et teised su nõrkust juba tähele hakkawad panema, julle wastutahtmist wastawad, atkulmu wahiwad, sofistawad — oh, see on hirmus! Selle haiguse wastu on ju rohtu, arwaw sa, tarwis ta aga ülesse leida. Wõtad üht, — see on. Aga wõta näpust, polnud ühtegi! Ei saa rohule tartwilist mõjumise aega anda, sääl wõtad juba jälle ühte ja teist. Sääl lööd rohu-õpetuse raamatu lahti ning mõtled, et ta siin, siin on. Wahest teed ta üsna juhtumise kaupa lahti ja arwaw, ehk läheb dieti. . . . Aga inimese läheneb surmale, teine arst oleks teda ehk päästa wõinud, Arstide ühist nõuupidamist on tarwis, räägid sa, oma pääle ma wastutamist ei wõta. Ja kui loll ja selforra walja ei näe! Aja jookful kannatab selle küll walja — noh, suri ära, wõi see sinu süü oli; sa tegid, mis wõisid, päälegi reeglite järele. Aga weel piinlikum on see, kui leiget usalbust enese wastu leiad ja kui sa ise tunned, et aidata ei suuda. Aleksandra Andrejewna perekonnas walitses minu wastu küll täielik usaldus, nad unustasiwad hoopis ära, et neil tütar hädaohus wiibib. Mina omast lohast weel trööstisin neid, kinnitasin, et

suurt wiga ei ole, aga omal oli süda ometigi saapa sääres. Snnetuje tipuks läks teede lord nii pahaks, et kutsar päetwade kaupja rohtude järel pidi olema. Ma ei tulnud haige toasti wälja, ma ei wõinud säält lahutada, ma rääkisin talle mitmesuguseid naljakaid lugusid ning mängisin temaga kaarta. Terwed ööd saatsin nii mööda. Wanaproua tänab mind pisarfilmil, aga ise mõtlen ma: „Ei ole su tänu wäärt, ei ole.“

Rüüd ütlen Teile awalikult wälja — mis seda ikka warjata — ma hakkasin oma haiget armastama. Ja Aleksandra Andrejewna hoidis ka minu poole; tebagit ei lubanud ta pääle mind oma tuppä. Ta ajas minuga juttu, küsis minult, kus ma õppinud, kuidas elan, kus mu wanemad ja kelle juures ma käin. Ma tundsin, et ta nõnda rääkima ei peaks, aga teda keelata . . . keelata ma ei wõinud. Ma haarasin oma pääst kinni ja mõtlesin: „Mis sa teed, mõrtsuk!?“ Säält wõtab ta minu käest kinni, hoiab teda pihus, waatab kaua, kaua mina otsa, pöörab siis kõrwale ja ütleb: „Kui hää, kui hää olete Teie!“ Ja käed on tal nii tuumad, filmad suured, aga waibunnd.

„Jah,“ räägib ta, „Teie olete hää, hää inimene, Teie pole mitte niisugune, kui meie naabrid . . . ei, ei, meie naabrid pole pooltgi Teie wäärilised . . . kuidas ma Teid ennemini ei tundnud . . .“

„Rahustage endid, Aleksandra Andrejewna,“ räägin ma, „uskuge, ma ei tea, kuda ma Teie usalduse ära olen teeninud . . . rahustage endid, Jumala pärast, rahustage endid . . . kõik läheb hästi ja Teie saate terweks.“

„Siia juurde pean ütleva,“ sõnas

arst ettepoole kumardades ja kulmuksid kergitades edasi, „et nad naabritega mitte läbi ei käinud, sest wähemad polnud nende kohased, kuna rikkastega nende uhkus tegemist teha ei lubanud. Ma ütlen Teile, wäga haritud perekond oli see ja see oli mulle wäga meeldiv. Haige wõttis ainult minu käest rohtusid wastu . . . tõsisis minu abiga istukile, wõttis rohtu ja waatas minu pääle ja minu südä kas wõi sulagu. Kuid haige olef läks pahemaks, ikka pahemaks. Ta sureb, mõtlesin ma, sureb . . . Ja kas usute, mul omal oleks kergem olnud hauda pugeda. Siin seisawad ema ja õed, kõik wahiwad mulle otsa . . .“

„Noh, kuidas on?“ küsivad nad.

— „Ei ole wiga,“ wastan ma, aga wiga on nii suur, et mõistuse segaseks teeb. Ühel öösel istun ma üksinda haige woodi kõrwal. Tüdruk istub ka ja noorskab nii, et tuba pörub . . . Ja mis talle waesekesele sellepärast teha — eks ta ole ju ka tüdinud. Aleksandra Andrejewna olef oli kogu õhtu wäga paha; tal oli hirmus palawik. Poole ööni wiiskles ta, kuni ta wiimaks nagu uikuma jäi. Nurgas pühakuju ees põles lambike. Ma istun wäsinult ja suigun. Korraga lükkab mulle keegi külge. Ma keeran ümber . . . Jumal halasta! Aleksandra Andrejewna wahib pärani filmil minu otsa . . . huuled awali ja põsed õhetawad. — „Mis Teil wiga?“ — „Tohtri herra, ma suren.“ — „Tule Jumal appi!“ — „Ei,tohtri herra, ärge õelge mulle, et ma elusse jäen . . . ärge õelge . . . Kui Teie teaksite . . . kuulge, Jumala pärast, ärge warjage mu eest mu seisukorda.“ Ja ise hingab ta nii ruttu.

„Kui ma seda tean, et surema pean, siis ütlen ma Teile kõik, kõik. . .“
 — „Aleksandra Andrejevna, ärge rääkige nõnda!“ — „Kuulge, ma ei maganud sugugi, ma waatafin juba ammu Teile . . . ma usun Teile, Teie olete hääd, auus inimene. Wannutan Teile kõige juures, mis maa pääl püha on, — ütlege mulle tõtt! Peaksite Teie teadma, kui tähtjas see mulle on. . . Tõhtri herra, õelge mulle, ma olen hädaohus.“ — „Mis pean ma Teile ütleva, Aleksandra Andrejevna?“ — „Sumala pärast, ma palun Teile.“ — „Ma ei või küll salata, Aleksandra Andrejevna, et Teie tõesti hädaohus olete, kuid Sumal on armuline. . .“ — „Ma suren, ma suren. . .“ — „Ja ta tundis nagu rõõmu selle üle, ta näost paistis selgus, õndsus. Ma kohkusin. — „Ärge kartke, ärge kartke ühtegi, surm ei tõhuta mind sugugi.“ — „Ja ta tõusis istukile, toetas end käe najale. . .“ — „Nüüd, noh, nüüd võin ma Teile ütelda, et ma Teile südamest tänulik olen, et Teie hääd, auus inimene olete, et ma Teile armastan. . .“ — „Ma wahin ta otse kui juhm, õmal piinlik tundmus südames. . .“ — „Kuulge, ma armastan Teile.“ — „Aleksandra Andrejevna, kuida olen ma seda ära teeninud?“ — „Ei, ei, Teie ei mõista mind. . .“ — „Sa ei mõista mind. . .“ — „Ja korraga sirutas ta käed wälja, wõttis minu pää ümbert finni ja suudles mind. . .“ — „Ma pidin peaaegu karjatama. . .“ — „Lasin põlwele ja peitsin pää padja sisse. Ta oli wait; ta sõrmed wärisewad mu juukse sees — ta nuttis. Ma hakkasin teda trööstima, kinnitama. . .“ — „Ega tea, mis ma talle kõik rääkisin. . .“ — „Aratage tüdruk

üles,“ — ütlen ma. . .“ — „Ma tänan Teile. . .“ — „uskuge. . .“ — „rahustage endid!“ — „Küllalt, küllalt,“ — „kinnitab ta, . . .“ — „Sumal olgu nendega, nad ärtawad isegi ning tulewad siia — aga mul ükskõik, ma lähen ju teise ilma. . .“ — „Ja mispärast ja nii arg oled, mida sa kardad? Tõsta pää üles. . .“ — „Wõi ei armasta ja mind? . . .“ — „Wõib olla, et ma ennast petnud olen. . .“ — „Jarnasel korral wabandage mind!“ — „Mis Te räägite, Aleksandra Andrejevna. . .“ — „ma armastan Teile, Aleksandra Andrejevna.“ — „Ja ta waatas mulle otse silma, laotas käed laiali ning sõnas: . . .“ — „Wõta siis mind kaenlasse! . . .“ — „Ma ütlen Teile otsekohe, et ma imeks panen, et ma sel õõsel meelest nõdraks ei läinud. Ma tundsin, et mu haige ije ennast hukkab; nägin, et ta mõistus selge ei ole; sain ka sellest aru, et kui ta end surma suus poleks tundnud olewat, siis ta minu pääle mitte mõelnud ei oleks; aga kahetõnneviendamaks eluaastas ära surra, ilma et kedagit armastanud oleks — see oli tal raske ja see sundis teda meeleheitel minust finni haarama. Ning ta ei lasse mind oma käte wahelt lahti. — „Halastage mu pääle, Aleksandra Andrejevna,“ — ütlesin ma, — „ja halastage ka iseenda pääle!“ — „Mis tarwis?“ — ütles ta, — „mul ei pruugi kellegist kahju olla, sest ma pean ju surema. . .“ — „Kui ma elusse jääks ja jälle korrapäraliseks prei- liks jääks, siis oleks mul häbi olewat. . .“ — „aga mis nüüd?“ — „Aga kes Teile ütles, et Teie surete?“ — „Ei, küllalt, mind ja ei peta, ja ei osta waletadagi.“ — „Teie jääte elama, Aleksandra Andrejevna, ma teen Teile terweks, siis palume Teile ewalt õnnis-

tust . . . siis ühendame endid ja saame õnnelikult." — "Ei, ei, ma võtfin Teilt sõna, ma pean surema . . . Sa lubasid mulle . . . ja ütlesid mulle . . ." "Mul on kibe, mitmetel põhjustel kibe. Baadake, missugused asjad wähest ette wõivad tulla, polegi päält näha midagi, aga ometegi on kibe. Tal tuli meelde, minult weel küsida, kuidas mu nimi on, see on mitte liignimi, waid pärisnimi. Sagnetuseks on mu nimi Trifon — Trifon Iwanowitsch. Kobus kutsuti mind alati tohtriks. Parata polnud midagi, ütlesin: "Trifon, preili." Ta pilgutas filmi, raputas pääd ja fosistas midagi prantsuse keeli — oh, see ei olnud hää — ning naeratas — see polnud niisama hää. Nii saatsin ma kogu öö temaga mööda. Hommiku lahkusin ma säält nagu süte päält. Päewal, pärast thee joomist, läksin ma jälle haige juurde. Aga Jumal tule appi! Teda ei wõinud enam ära tunda — ta puufarki pandakse ilusam. Ütlen Teile auusõnaga, ma ei saa praegugi weel aru, mitte põrmugi ei saa aru, kuida ma selle katsumisele suutsin wastu panna. Kolm päewa ja kolm ööd piinles weel mu haige . . . ja missugused ööd! Ja mis ta mulle rääkis! . . . Wiimasel ööl istun ma tema kõrwal ja palun Jumalat, et ta rutemini teda koristaks ja mind nõndasama . . . . Korruga astub ema sisse . . . Päew waremalt ütlesin ma temale, et lootust wähe on ja preestrit tartwis oleks. Ema nähes ütles haige: "See on üsna hää, et tulid . . . waata meid, meie armastame teineteist, meie andsime teineteisele truuduse sõna." — "Mis ta räägib, tohtri herr, mis ta räägib?" "Ma olin kui furmid. —

"Jampsib," ütlesin ma, "pala-wit..." "Aga haige: "Pea, pea, praegu ütlesid ja mulle hoopis teistwiisi ja wõtsid sõrmusegi mult wastu . . . Mis ja enam tagasi ajad. Mu ema on hää, ta mõistab meid, aga mina suren, mul pole tartwis waletada; anna mulle oma käsi . . ." "Ma tõusin üles ja tormasin wälja. . . " "Ma ei taha Teid kauemini tüütada, ja mul omalgi on, tõtt öelda, raske seda kõike meelde tuletada. Mu haige suri teisel päewal ära. Päriugu ta hing taewa riiki! Emme surma palus ta omaksid toast wälja minna ja mind üksinda enese juurde jääda. "Andke mulle andeks," ütles ta, "ma, wõib olla, olen süüdlane Teie ees . . . haigus . . . aga uskuge, ma pole kedagil rohkem armastanud, kui Teid . . . ärge unustage siis mind . . . hoidke mu sõrmus alles . . ."

Arst pööras end kõrwale; ma wõtsin ta käest kinni.

"Ah," ütles ta, "hakkame wast mõnest teisest asjast rääkima, wõi tahate üks partii karta mängida. Meiesugune ei tohi ennast nii kõrgete tundmuste kilda anda. Meiesugune mõtelgu ainult, kuida lapsi waigistada ja et naene ei tõreleks. Ma astusin pärast seda, nagu öeldakse, seaduslikusse abielusse . . . kuidas muudu . . . kaupmehe tütre wõtsin, kuustuhat rubla jain kaasawara. Ta nimi on Akulina, Trifonile üsna kehane. Ta on küll tige ja õel, kuid sest on hää, et ta terwed päewad otsa magab . . . Noh, kas hakkame mängima?"

Meie istusime kaardilauda ja hakkasime piquet'i mängima. Trifon Iwanowitsch wõitis minult kaks ja pool rubla ning lahkus hilja ära, oma wõiduga hästi rahul olles.

Mõtte mõnud.

Kui Sa omal mõtte mõnu
Tunned napi olema,
Asjata siis kõne-sõnu
Lased tulla huuldelta.

Tahad oma kõne läbi
Aratada tublidust:
Katsu enne mõtled läbi,
Et neis poleks tühifust.

Meie aja pilt.

„Mis ju ema teeb?“
„Soidab jalgrattaga.“
„Aga öde?“
„Opib uut romanssi.“
„Aga isa?“
„Iga hoiab väikefi wennafesi.“

Siinlaste armuavaldused.

„Oh, Ljan-Sin, ma põlgan sind süda-
me põhjast!“ hüüab armastaja noormees.
Noor neiu lasjab häbelikult filmad alla
ja lausub:

„Miski hinna eest ei tule ma sulle nae-
feks ja kui see õnnetus mulle ka osaks
peaks saama, truu ei saa ma sulle ialgi
olema.“

Nüüd astuvad armastajate wanemad,
kes neid seinaprao vahelt waadelnud,
sisse ja ütlevad:

„Meie lapsed, oma õnnistust ei anna
meie teile põrmugi.“

A. „Ütelge, miks kõik naljamängud ifta
pulmadega lõppewad?“

B. „Sellepärast, et pääle pulmi juba
kurbmäng algab.“

Maene: „Lähme teatrissa, täna näi-
datakse „Perekonna õnne.“

Mees: „Jah, jah, lähme, meie pole
ju ammugi teda näinud!“

Kõne mõtte ivadeta
Igam, mage, maitseta.
Wahest juhtun kuulma seda:
Ei wõi muud kui — haiguta!

Joh. Miinas.

„Kuulge, herra, juba terme aasta teen
ma Teile tööd, aga raha ei näe ma ifta
weel mitte.“

„See on ju päris tühi asi! Minge
rahawahetuse kontori juurde, sääl on afna
pääle terwed tuhanded wäljapanud.“

Päewapiltniku juures. „Palju
maksab minu laste üleswõtmise?“

„Kümme rubla tosin.“

„Em . . . lahju . . . Pean natuke
ootama: mul on praegu alles üksteist-
kümme.“

„Mis pidu see Teil täna on?“

„Meie Mikulene suitsetas täna esimehe
paberossi ära.“

„Kui wana ta's on?“

„Täna sai just nelja aastaseks.“

„Mis Teile teete?“ küsib keegi romani-
kirjanikult.

„Bõletan oma romani ära.“

„Miks?“

„Et oma filmaga näha, et auu —
suits on.“

Lapse juu. Poisike küsib mõralt:

„Kas jäete weel kauaks meile istuma?“

„Mis siis, mu väikene?“

„Ma tahaks süüa saada, aga isa ütleb,
et ta enne lauda ei istu, kui teie ära pole
läinud.“

Näitemäng

Üksford tulid loomad kokku,
Ast'sid nõuu pidama,
Kas ei võiks wast ajaviiteks
Näitemängu mängida.

Ja siis näitejuhatajaks
Wõtjid reinuwaderi.
Loom ta arukas ja kaval —
Hõlpus see tal muidugi.

Aga reinufese kaasa
Pidas sõprust eesliga,
Sest siis tuli, et sai eesel
Osa kõige parema.

Mäng nüüd algas. Teised loomad
Mäng'jid üsna hümästi,
Eesjel aga oma osa
Kandis ette lollisti.

„Noh, mis sest!“ sääl loomad rääk'sid,
„Teine furd läeb parem see;
Külap reinufese sell' eeslil'
Otsib osa kohase.“

Aga eeslil Reinu peres
Oli kõwa tutvus-juur,
Sest siis näitemängus jälle
Anti eeslil' osa suur.

Mängijivad. Osawatel
Polnud sõna osades,
Kogu mängu-aja aga
Minult eesel mögises.

Rein veel lõppeks teistel' ütles:
„Mängu teete igamaks . . .
Waatke eeslil pikad fõrwad:
Tema loodud näitlejaks.“

Joh. Niinas.

Meie naesed. „Miks sa nii kärjitu
oled?“

„Jah, ma unustasin täna ära, et
mehe pääle pahane olen ja andsin talle
suud. Pärast, kui eksituselt aru sain, ei
või ma iseennastgi enam jallida.“

Laps: „Mamma, eks papa suure
fõnaraamatus ole kõik leida?“

Emä: „Kõik, mu magus marjake,
aga mis siis?“

Laps: „Ma kaotasin oma nutu ära
otsi, pai mamma, ta fõnaraamatust üles!“

Tühi jutt.

Keeletu furd ühte juttu

Kurdile sääl kõneles;

Käsitu siis õige ruttu

Paberil' kõik kirjutas.

Pime luges seda säält;

Seda kuulis wana naene;

Waljult tõstis oma häält:

Tühi jutt kui wägew laene

Vendas läbi maad ja raad!

E. K. K.

Mees: „Ei, mu kallike, meie mööbli uuendamine tuleb väga palju maksma.“

Naene: „Sarnasel korral müüme wana mööbli ära ja mõtame uue võlgu.“

Ujalehe kirjasaatja: Iga päew peaks suur tulekahju või kole weeuputus või kuulmata kurtöö . . . või ülepea midagi sellesarnast olema, — see oleks siis tore!

Rüütmised ja koostised.

„Kuhu tõttab praegune inimesefugu?“

„Eigemise tastsu kallale.“

„Mis on ideal?“

„Püüd ruttu rikkaks saada.“

„Mis on õigus ja südametunnistus?“

„Eonad.“

„Aga mis on auu?“

„Äi, mida kellegil tarwis pole.“

„Diogenes otsis laternaga päewa ajal inimest. Wõiks ta teda praegusel ajal leida?“

„Sünnest lihtsalt ei leiaks ta mitte, aga „laternaga inimese“ leiaks ta müüdugi.“

Maljatus armudega.

1	×	9	+	2	=	11
12	×	9	+	3	=	111
123	×	9	+	4	=	1111
1234	×	9	+	5	=	11111
12345	×	9	+	6	=	111111
123456	×	9	+	7	=	1111111
1234567	×	9	+	8	=	11111111
12345678	×	9	+	9	=	111111111
1	×	8	+	1	=	9
12	×	8	+	2	=	98
123	×	8	+	3	=	987
1234	×	8	+	4	=	9876
12345	×	8	+	5	=	98765
123456	×	8	+	6	=	987654
1234567	×	8	+	7	=	9876543
12345678	×	8	+	8	=	98765432
123456789	×	8	+	9	=	987654321

Ludwig Bender,

Rakweres, Peterburgi ja Pihlas nultšas,
soovitab oma kauplusest

suures wäljawalikus
naesterahwadele

mütsisid, muhtwisid, kraesid,

kõiki seltsi nahku,

nagu: karakul, kottik, lutter, angora,

nahast pesatšisid, pruutide ehteid,

õlest kübaraid j. n. e. j. n. e.

Ludwig Peucker'i

kauplusest, Rakweres, on saada:

Wiini toolid,

Raud woodid,

Laste mankruid,

Keisi kornid,

Wihma kuued,

Plaati rihmad,

Räe kotid,

Matratsid,

Padjad,

Tetid,

Saani-teki nahad,

Purkad ja kaurastia saapad,

Wedru-matratsid,

Tshemodanid,

Kõiki seltsi saapad,

Amerika gummi-kalossid j. n. e.

Ludwig Peucker'i

kauplus, Rakweres,

soovitab oma auustatud ostjatele

kohwi ja theed

Perlowi ja Popowi äridelt

15% odavamalt kui mujal. Pääle selle: **juhkrut, manna** j. n. e., soolast ja magusat, kibedat ja jälle magusat ja kõiksugu **pubu-kaupa**.

L. Bender'i

kauplus, Rakweres,

soovitab suures wäljawalikus:

Harmonikaid,

1 rublast 35 rublani,

Rewolwrid, 3 r. 35 rublani,

Monte-Kristo püssisid,

3 rublast 25 rublani,

püssi ja rewolwri patronisi,

Tupega nugasid,

Sabemeajamise nugasid,

Sahi ja tasku nugasid,

Odaw! Suures wäljawalikus. Odaw!

Lampisid,

X wass ja nitel X

thee- ja kohwimassinaid,

jalgraudasid (uiskusid),

juksesid, luktusid, Sakjamaa

piitsasid, ratsa piitsasid,

ratsa saapaid, kannuksid

ja kõiksugu

Kala-püüdmise nõusid.

Ludwig Peucker,

Rakweres,

soovitab suures wäljawalikus kõik-sugu kraenahku, meesterahwa mütsisid, pashlikaid, nahk kindaid, kutsari mütsisid ja kindaid, wilt-saapaid, wee-saapaid j. n. e.

M. Ragowski,

Rakweres, Peterburgi uulitsas, Eugenbergi majas.

Ladu

igasugu siinseid ja wäljamaa nahku

kingseppadele, sadulseppadele ja pealsetegijatele.

Willa ja lõngu.

Tagawara kompwekka

J. A. Sosin'i Gestimaa kompweki wabrikust, Tallinnas.

Tagawara heeringaid

Haapapealsete walmistamise töökoda.

Walla walitsustele ja kohtudele tähtjas!!!

M. Leumann'i

trükikoda

Rakweres

foowitab Gestimaa walla walitsustes ja kohtudes prugitarwaid walmis tehtud raamatuid ja blanfettiifid

koige odawamate hindadega.

Walla walitsustele, kelle asukohtad raudtee jaamade lähedal, saadetakse raamatud ja muud suuremad tellimised raudteed wööda lätte, nõnda et saatmine wõimalikult odaw on. Suuremal mõõdul tellijatele antakse hääd profsendid. Tellimised täidetakse kohe. Tellimised ammetliku kirjaga (pitseri ja wallaametniku allkirja all) täidetakse ilma raha ettenõudmata krediti peale. Tellimised täidetakse üle Gestimaa.

Rakweres, Laias uulitsas № 102, Rahukohtunikkude-koogu lähedal.

G. Leetberg'i

(enne Elmar Jürgens)

masina-, lambi- ja uurikauplus,

Ratweres, Peterburgi uulitsas, D. Becki majas,

Soovitab suurest tagavarast:

Põllutöömasinaid,

Koorelahutajaid,

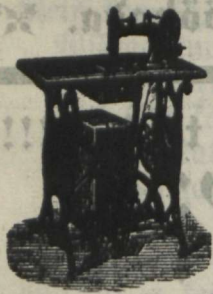
Jalgrattaid,

Petroleumi köökiid,

Õmblusmasinaid,

Masina rihmasid

j. n. e. j. n. e. j. n. e.

Suur wäljavalik

lana-, lae- ja seinalampiid.

Kaup on häa, ————— hinnad odavad.

✻ ✻ Murid ja seinakellad. ✻ ✻

Mehaaniku ja uurmaakri töötuba.

G. Leetberg.

C. Seiboth'i

Roostsi sukamastnaga kudumine ja
lõnga-kauplus,

Rakweres,

Becki majas, Neue kiriku kõrval.

Tellimisi

wõdetakse wästu kõisfugu tööde pääle kodusest ja
wabristu lõngadest ja müüakse tootud asju.

Kuduma õpetatakse: täielikku ülikondasid, triko
riiet ja pesu, sukki, kindaid, jakkisid, westisid,
kampsonisid, aluskuubesid, alusriideid, tekkisid,
rätikuid, tanusid, mütsisid, korsettisid, ohjasid,
wöösid (bandasid) j. n. e.

Õppimise aeg wältab 2 kuni 4 kuud.

Maks on 5 rubla kuus.

Õesti- ja Siwimaa wiimastel suurtel näitustel
on tööd auhinuad saanud.

Tähenbus: Suka-kudumise masinat muret-
seda ei ole mitte üksi sellele kasulit, kes tööd ja
teenistust nõuab, waid ka igas suuremas maja-
pidamises on ta väga kasulit, sest temaga wõib
kõige perekonnale aasta läbi häid tarwilisi riideid
walmistada.

Masinaga kudumist unema Roostsi-Soome
wiisil ja masinate ostmist toimetab proua

C. Seiboth.

Haljala kihelkonnas,

Pihuweres,

proua Wimbergi

Soome kunstkanga kudumise kool.

Õppimise maks on 3 rubla kuus.

X Kootud jaotwad X

kõik triko-, tress- ja mustri- kangad.

Müün ka igal ajal mustri laudlinasid, woodi ja
wantri tekkisid, kätte- ja kõõgi-rätikuid, ülikonna
riiet, usse kardinaid, põranda riiet j. n. e.

Säälsamas kootakse

Soome sukamastina pääl

sukki, kindaid, kampsonisid, jakkisid,
aluskuubesid j. n. e.

Adres: Пягужеръ, чр. Везенбергъ,
г-жѣ Вимбергъ.

Tellimisi

wõtab wästu C. Seiboth, Rakweres,
Peterburi uulitsas, Becki majas.

Въ городѣ Везенбергѣ

принимаетъ

БОЛЬНЫХЪ ЗУБАМИ

и вставляетъ искусственные зубы
зубной врачъ Р. Абрамсонъ.

По Петербургской улицѣ, напротивъ Уезд-
наго Полицейскаго Управления.

Rakweres

wõtab

hambahaigeid

wästu ja walmistab

kuustlisi hambaid

hambaarst H. Abramson.

Peterburgi uulitsas, Kreispolitsei wästas.

Time-, kihla- ja
pulmakaarfisid,
laulatuse ja matuse laululehti

wõib saada

kõige odawamate hindadega
M. Lewmann'i trükikojas,
Rakweres, Laia uulitsas № 102.

Rahukohtumisefogu lähedal.

M. Levmann'i trükikoda

Rakweres, Laias uulitsas № 102,

wõtab igasugu trükitöösid odawate hindadega walmistada,
nagu:

raamatukaupmeestele ja era-inimestele:

igasugu raamatuid Wene, Gesti ja Saksja keeles;

kirikuõpetajatele ja fõstritele:

kiriku-laululehti suurteks pühadeks, leerilaste õnnistamise ja püha-
päewadeks, ristmise, laulatuse ja matuse laululehti;

☞ koolidele: ☞

tjensurilehti, arulehti j. n. e. j. n. e.;

seltsitele ja muudele asutustele:

põhjuskirju, kutsejedelisi, liikmetaartisiid, kirjapäid ja ümbritka, müüri-
lehti, programmisid, piletiisi j. n. e. j. n. e.;

☛ mõisawalitsustele: ☛

winaatõogi ja kõiki muid tarwilisi raamatuid ja blankettiisi;

wallawalitsustele ja kohtudele:

igasugu ametlikka raamatuid, jurlalisiid ja blankettiisi, mida ka suur
tagawara walmis on;

☛ kaupmeestele ja wabrikutele: ☛

ringkirju, konnosementisiid, kontrahisiid, kirjapäid, kuwäärisiid, weskli-
blankettiisiid, wolikirju, kwiitungisiid, hinnakirju, rehnungisiid, sedeliraa-
matufesi, palgaraamatuid j. n. j. u. e.;

joogi- ja wõdrastemajadele:

joogi- ja söögikaartisiid, rehnungisiid, blankettiisiid, adreßkaartisiid j. n. e.;

☛ igale ühele: ☛

nime-, kihla- ja laulatuse kaartisiid, furnuhaudade pääle mälestuse lintisiid
j. n. e. j. n. e. j. n. e.

Raamatukese

Toome oksa

pääladu on Rakweres, M. Levmann'i trüfikojas, kust teda üffikult ja hulgaupa saada wõib. Raamatukaupmeestele ja teistele jällemüüjatele harilikud protsendid. Posti kaudu tellijad wõivad raamatukese hinna rahas ehk postmarkides sisse saata, kus juures aga iga eksemplari saatmise kuludeks 2 kopikaïne postmark hinnale juurde tuleb lisada. Niipea kui tellimine sisse tuleb, saadetakse raamatukene ajawiitmata tellijale kätte.

Sind 6 kop.

Kirjanduse sõprade poolt lahket tähelepänemist lootes

Toome oksa kirjastaja
M. Levmann'i trüfikoda.